

MEDEDELING

Referentienummer: MLER_131
Datum: 2006-06-15
Gewijzigd: 2019-11-05
Contact: Dienst Lerenden
katrien.bressers@katholiekonderwijs.vlaanderen - 02 507 07 25

Drugsbeleid op een gezonde school

1 Inleiding

Legale en illegale drugs¹ maken deel uit van de leefwereld van de jongere en van de samenleving. Gemiddeld komt meer dan de helft van alle leerlingen wel eens op een plaats waar illegale drugs worden gebruikt. Hoewel dit niet noodzakelijk gekoppeld is aan eigen gebruik, houdt de gemakkelijke toegang tot legale en illegale drugs een gevaar in voor jongeren in volle groei en ontwikkeling. Aan de verleiding en de druk van de groep weerstaan vraagt een sterke ruggengraat. Om jongeren op een verantwoorde manier te leren omgaan met de aanwezigheid van alcohol en andere drugs in hun omgeving, moet een volgehouden leerweg worden bewandeld.

Onderwijs, dat bijna alle jongeren in een goed omkaderde context bereikt, is de aangewezen plaats om preventief met jongeren te werken. **Jaren geleden al werd opgeroepen tot een drugsbeleid in elke katholieke school. Steeds werd de problematiek gekaderd binnen het grotere geheel van de gezondheidseducatie en/of de sociale vaardigheden. Sinds 1 september 2007 moet elke basis- en secundaire school een gezondheidsbeleid uitstippelen. Scholen kunnen een drugsbeleid uitwerken dat integraal deel uitmaakt van het gezondheidsbeleid.**

We besteden hier niet alleen aandacht aan het gebruik van illegale drugs, maar ook aan het gebruik of misbruik van **tabak en alcohol**. Een gezonde school moet permanent aandacht hebben voor de brede problematiek van verslavingen waarmee kinderen en jongeren geconfronteerd worden. Verder heeft een gezonde school ook aandacht voor het welbevinden van het personeel. Het is goed voor ogen te houden dat ook sommige personeelsleden te kampen hebben met één of andere vorm van verslaving.

Met deze tekst geven we geen uitgewerkt drugsbeleidsplan voor de scholen. Ze biedt geen kant en klare aanbevelingen of oplossingen aan, maar hoopt scholen en alle andere betrokkenen te inspireren tot het voeren van een evenwichtig beleid, in samenspraak met alle betrokken actoren.

¹ Onder 'legale drugs' worden begrepen: alcohol, tabak, psychoactieve geneesmiddelen, ... Onder 'illegale drugs' worden begrepen: cannabis, hallucinogenen (o.a. LSD), stimulerende middelen (XTC, cocaïne, crack, ...), heroïne, opium, ...

2 Uitgangspunten

2.1 Opdrachtverklaring

De bijbel beschouwt de mens als een wezen in wording. Mens word je, door en samen met anderen. Kenmerkend daarbij is het verbonden zijn. Elke mens ervaart zichzelf in relatie tot zichzelf, tot de andere, de wereld en tot God. Katholiek Onderwijs Vlaanderen legt de nadruk op een pedagogische benadering van het kind en de jonge mens. Zij streeft de totale vorming van de persoon na: ont-plooiing van hoofd, hart en handen staat daarin centraal.

Het uitgangspunt is het christelijk gebod onze naaste lief te hebben. Dit gebod blijft ons stimuleren bij de opvoeding en de vorming van jonge mensen die opgroeien in - en het product zijn van - een samenleving die gekenmerkt wordt door een toenemende individualisering. Een goed zorgbeleid veronderstelt solidariteit en menselijke verbondenheid en weigert de samenleving te zien als een optelsom van individuen.

2.2 Groeien naar persoonlijke verantwoordelijkheid

Het is de taak van onderwijs om de persoonlijke verantwoordelijkheid van jongeren voor de eigen gezondheid en het eigen welzijn te stimuleren. Dit komt onder meer aan bod in [het ontwikkelthema 'gezonde en veilige levensstijl'](#) binnen het ontwikkelveld 'Ontwikkeling van initiatief en verantwoordelijkheid' in [Zin in Leren! Zin in Leven!](#) (basisonderwijs) en in het [Gemeenschappelijk funde-rend leerplan](#) (secundair onderwijs).

Ook de persoonlijke verantwoordelijkheid van jongeren ten opzichte van anderen moet gestimuleerd worden. Het gebruik van tabak, alcohol en illegale drugs heeft niet alleen een impact op de volksgezondheid en de daarbij horende kosten, maar veroorzaken ook in belangrijke mate schade zowel op economisch, sociaal als op individueel en familiaal vlak.

3 Middelengebruik: kwetsbaarheid en risicofactoren²

Kinderen, adolescenten en jongvolwassenen zijn een erg kwetsbare groep wat betreft het gebruik van middelen en de gevolgen ervan. Vele jongeren experimenteren niet alleen met illegale drugs, maar ook opnieuw in toenemende mate met tabak en alcohol. Toch slaagt veruit de meerderheid van de experimenterende jongeren erin om hiervan in de loop van hun verdere ontwikkeling geen nadelige gevolgen te hebben. Wat illegale drugs betreft, wordt het gebruik meestal verminderd en uiteindelijk gestopt. Slechts een minderheid overschrijdt de drempel en evolueert verder naar problematisch gebruik en mogelijk later verslaving. De factoren die bepalen welke jongeren de drempel overschrijden en welke niet, zijn complex en meervoudig. Het zijn deze factoren die de uiteindelijke kwetsbaarheid voor (of bescherming tegen) het ontwikkelen van middelenproblemen bepalen.

- Om het risico op gedragsproblemen (en in het verlengde drugsproblemen) te voorspellen en te verklaren, werd een meervoudig risicomodel ontwikkeld. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen:
 - omgevingsvariabelen (sociale steun, sociale klasse, ingrijpende gebeurtenissen en gezinskenmerken);

² Voor de structuur en inhoud werd gebruik gemaakt van G. Dom en J. Bogaerts, "Middelengebruik en -misbruik bij adolescenten" in Centrum voor Beroepsvervolmaking in de rechten (ed.), *Jongeren & drugs*, Antwerpen, Intersentia 2005, 41-45.

- verwerkingsvaardigheden. Verwerkingsvaardigheden geven de wijze aan waarop iemand met probleemsituaties omgaat.

Beide factoren kunnen zowel bedreigend (drempelverlagend) als beschermend (drempelverhogend) zijn voor de jongere.

- Binnen de drugshulpverlening worden de risico- en beschermende factoren ook dikwijls in kaart gebracht op basis van de drie M's: de mens (het individu), het middel (producten) en het milieu (context). Het spreekt voor zich dat al deze factoren op elkaar inspelen. Ze van elkaar onderscheiden kan helpen bij het analyseren van een complexe problematiek.
 - **De mens**
Hieronder worden alle aspecten die met de persoon zelf te maken hebben ondergebracht: biochemische eigenschappen, persoonlijkheid, leeftijd, gemoedstoestand, kennis en opvattingen, verwachtingen, waarden en normen, geslacht.
Deze individuele kenmerken hebben een invloed op het ontstaan van drugsproblemen in brede zin.
 - **Het middel**
Hieronder worden alle aspecten die met het middel te maken hebben ondergebracht: aanbod, werking en invloed, hoeveelheid.
 - **Het milieu**
Alle aspecten die te maken hebben met de omgeving, de context of de situatie vallen hieronder: socio-economische factoren, context van het gebruik, het gezin, de school, vrienden, belangrijke derden, subcultuur, media, reclame.

Wanneer een school geconfronteerd wordt met een leerling met drugsproblemen, kan zij proberen een eerste analyse te maken op basis van de drie M's.

3.1 De mens (individuele factoren)

Op individueel niveau kunnen verschillende domeinen onderscheiden worden waarop jongeren al dan niet een zekere kwetsbaarheid ontwikkelen om met middelen in de problemen te komen.

- **Genetisch - constitutionele aanleg**
Dit is een complex terrein. Er zouden in toenemende mate argumenten zijn die erop wijzen dat genetische belasting een belangrijke rol speelt bij drugsproblemen. Onderzoek naar de genetica van alcoholproblemen staat momenteel verder dan het onderzoek naar problemen met andere middelen. Het is wel belangrijk te beseffen dat het hebben van een zekere genetische kwetsbaarheid niet voldoende is om alcoholisme te ontwikkelen. Aanwezigheid van andere kwetsbaarheidsfactoren zijn hiervoor noodzakelijk (o.m. de beschikbaarheid van alcohol).
- **Temperament en karaktertrekken**
Het al dan niet hebben van een bepaald temperament of van bepaalde karaktertrekken speelt een belangrijke rol in zowel de neiging tot experimenteren met middelen als een kwetsbaarheid voor het verder uit de hand lopen van het gebruik.
Jongeren die kampen met een psychiatrische aandoening (al dan niet in ontwikkeling), blijken extra kwetsbaar te zijn wat betreft middelengebruik en de daaraan verbonden problemen. Omgekeerd blijken ook heel wat jongeren die kampen met middelenproblemen, onderliggend een bijkomende psychiatrische stoornis te hebben. Het samengaan van psychiatrische stoornissen en verslavingsproblemen maakt de behandeling van beide problemen op zich extra moeilijk. Indien de onderliggende problemen niet worden herkend en mee worden aangepakt in de behandeling,

beïnvloedt dit ook de prognose van het middelenprobleem. Beide probleemgebieden moeten gelijktijdig aangepakt worden.

3.2 Het middel

Het product zelf en de wijze waarop men het product gebruikt (bv. roken, basen, intraveneus inspuiten) bepalen mee het risico op het ontwikkelen van een verslavinggeschiedenis. Op de aspecten die met het middel te maken hebben, gaan we hier niet verder in. Dit zijn eerder technische aspecten waar het CLB en andere preventiewerkers meer informatie over kunnen geven. Ook de [VAD](#) beschikt over heel wat [productinformatie](#).

3.3 Het milieu

3.3.1 *Familiale factoren*

Diverse factoren die kaderen binnen de directe context waarin men opgroeit, kunnen een beschermende of risicovolle rol spelen bij het ontwikkelen van een drugsproblematiek.

De gezinssituatie en de socialisatieprocessen binnen het gezin spelen een belangrijke rol in het ontwikkelen van gewoontegedrag. Het voorbeeldgedrag van (groot)ouders neemt hierin een centrale plaats in, bv. hoe gaan ouders om met alcohol en medicatie?

Opvoedingsvaardigheden (o.a. het consequent en effectief stellen van grenzen aan regeloverschrijdend gedrag, het kunnen luisteren naar het kind) van de ouders en de gezinscultuur (acceptatie versus vijandigheid en controle versus autonomie) hebben een belangrijke invloed.

Ook ingrijpende gebeurtenissen, zoals een overlijden, een echtscheiding, frequente verhuis, kunnen mee een rol spelen.

3.3.2 *Omgevingsfactoren*

Het kunnen terugvallen op een ondersteunend sociaal netwerk (bv. belangrijke derden zoals een oom, een grootouder, een betrokken leerkracht) en aansluiting vinden bij een peergroep die als cultuur drugs uitsluit, kunnen beschermend werken. Het tegenovergestelde is echter ook waar. De invloed van de vriendengroep wordt vanaf de adolescentieperiode steeds groter en het is binnen deze groep dat jongeren gaan experimenteren en grenzen verleggen. Factoren als groepsdruk, zichzelf willen bewijzen, omgaan met het andere geslacht spelen soms een rol in het ontstaan van problematisch drugsgebruik.

Een andere belangrijke omgevingsfactor is de aanwezigheid van het middel. In hoeverre is een bepaald product aanwezig op de markt, in hoeverre is het beschikbaar in de woonomgeving van de jongere?

3.3.3 *Schoolfactoren*

Actueel bestaat er geen zekerheid over dat er in bepaalde schoolsystemen en/of **structuuronderdelen (in het secundair onderwijs)** meer of minder drugs gebruikt wordt dan in andere. Wel lijken bepaalde gegevens aan te geven dat laaggeschoolde jongeren meer aanwezig zijn in de gespecialiseerde behandelingscentra en als dusdanig een groter risico op verslaving blijken te hebben.

Dit is echter geen monocausale relatie. De vraag is immers of dit gegeven gerelateerd is aan het schoolsysteem, de onderwijsvorm of de studierichting, dan wel gerelateerd is aan omgevings- en familiale factoren bijvoorbeeld.

4 Wettelijk kader

4.1 Tabak en soortgelijke producten

Hieronder zetten we de basisprincipes van het rookverbod in scholen op een rij.

4.1.1 Algemeen rookverbod in scholen

Sinds 1 september 2018 is er een absoluut en permanent rookverbod van kracht in alle Vlaamse basis- en secundaire scholen en in de centra voor leerlingenbegeleiding.³ Deze maatregel werd genomen in het belang van de gezondheid van elke jongere. Het algemeen rookverbod en breed schoolbeleid rond gezondheid en tabakspreventie moet voor jongeren een signaal betekenen dat roken schadelijk is voor de gezondheid.⁴

4.1.2 Wat?

Het verbod omvat het gebruik van producten op basis van tabak (sigaren, sigaretten, rooktabak etc.) en soortgelijke producten (bv. de elektronische sigaret, shisha-pen en heatstick).

4.1.3 Voor wie?

Het rookverbod geldt voor iedereen die een school betreedt: leerlingen, leraren, andere personeelsleden van de school, ouders en alle anderen die zich op het schooldomein bevinden.

4.1.4 Waar?

Het rookverbod geldt voor het hele schooldomein. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen open en gesloten plaatsen. Het rookdecreet is van toepassing op alle vestigingsplaatsen van:

- het gewoon en buitengewoon basisonderwijs (met inbegrip van het kleuteronderwijs);
- het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs (met inbegrip van de vierde graad);
- het deeltijds beroepssecundair onderwijs;
- het deeltijds kunstonderwijs;
- de centra voor leerlingenbegeleiding;
- de internaten.

Het rookdecreet is niet van toepassing in instellingen van:

- het volwassenonderwijs;
- de basiseducatie;
- de hogescholen;
- de universiteiten.

Het rookdecreet is echter wel van toepassing indien deze laatste instellingen een activiteit verrichten binnen een school waar het rookdecreet van toepassing is. Indien bijvoorbeeld een CVO lessen organiseert in de lokalen van een secundaire school, dan is het rookdecreet onverkort van toepassing.

³ Art. 3 en 4 [Decreet van 6 juni 2008 houdende het instellen van een rookverbod in onderwijsinstellingen en centra voor leerlingenbegeleiding](#) (hierna: het rookdecreet).

⁴ Zie Persbericht kabinet Vlaams minister van Onderwijs, 23 december 2017, "Algemeen rookverbod op scholen".

4.1.5 Wanneer?

Het rookverbod geldt 24 uur op 24 en 7 dagen op 7. Dit betekent dat roken ook buiten de normale openingsuren van de school verboden is. Hetzelfde geldt voor roken tijdens schoolfeesten of vakantieperiodes.

4.1.6 Het rookbeleid van de school

Naast het decretaal vastgelegde rookverbod kan de school een eigen rookbeleid uitbouwen met aanvullende maatregelen. Die aanvullingen kunnen enkel een meer restrictieve uitwerking hebben ten aanzien van het rookverbod. Ze kunnen geen versoepeling aanbrengen op de decretale bepalingen. Zo kan een school bv. afspraken maken over een eventueel rookverbod tijdens extra-murosactiviteiten. Hierbij zoekt de school een evenwicht tussen de pedagogische opdracht van de school en de individuele vrijheid van elke persoon. Katholiek Onderwijs Vlaanderen onderschrijft het decretale uitgangspunt dat minderjarigen best zo weinig mogelijk met roken in aanraking komen. Wij zijn voorstander van een totaal rookverbod op alle schoolactiviteiten waarbij minderjarigen betrokken zijn.

De school dient haar rookbeleid kenbaar te maken aan alle aanwezigen op het domein van de school (leerlingen, personeelsleden, derden). Dit gebeurt door in de vestigingsplaatsen de nodige pictogrammen aan te brengen op alle plaatsen die daarvoor in aanmerking komen.

Het gehele rookbeleid wordt opgenomen in het schoolreglement, ten behoeve van de leerlingen en hun ouders. Dit omvat minstens het decretale verbod, eventueel aangevuld met de uitbreidingen naar extra-murosactiviteiten e.d. Het schoolreglement voorziet sanctionering in geval van overtreding. Voor de personeelsleden van de school dient het rookbeleid, inclusief de sancties, opgenomen te worden in het arbeidsreglement. Zowel de verschillende niveaugebonden modellen van schoolreglement als de modellen van arbeidsreglement van Katholiek Onderwijs Vlaanderen gaan uit van een totaal rookverbod op alle activiteiten waarbij minderjarigen betrokken zijn.

Ten slotte dient het rookbeleid eveneens opgenomen te worden in de verbintenissen die de school afsluit met derden die de schoolterreinen zullen betreden.

4.1.7 Roken op de stageplaats

Leerlingen-stagiairs worden voor de toepassing van de arbeidsreglementering in de meeste gevallen gelijkgesteld met gewone werknemers. Het zijn personen die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verrichten onder het gezag van een andere persoon.⁵ Daardoor is de algemene regelgeving m.b.t. de bescherming van werknemers tegen tabaksrook van toepassing.⁶ Elke werknemer heeft het recht te beschikken over werkruimten en sociale voorzieningen die vrij zijn van tabaksrook. Roken is dus verboden op de werkvloer (m.u.v. de speciaal ingerichte rookkamer). Dit verbod omvat zowel gesloten als open ruimten.

⁵ Ministeriële omzendbrief SO/2015/01 "[Leerlingenstages, observatieactiviteiten en praktijklessen op verplaatsing in het voltijds gewoon secundair onderwijs en BuSO OV4](#)", punt 2.

⁶ [Wet van 22 december 2009 betreffende een algemene regeling voor rookvrije gesloten plaatsen toegankelijk voor het publiek en ter bescherming van werknemers tegen tabaksrook.](#)

4.2 Alcohol

4.2.1 Openbare dronkenschap

De besluitwet van 14 november 1939 “[De beteugeling van dronkenschap](#)” stelt dat openbare dronkenschap strafbaar is. Verder verbiedt deze wet de volgende handelingen:

- het opdienen van dronkenmakende dranken aan een persoon die kennelijk dronken is;
- zonder aannemelijke reden dronkenmakende dranken opdienen aan een minderjarige die geen 16 jaar oud is;
- iemand doen drinken totdat hij kennelijk dronken is;
- iemand opzettelijk tot dronkenschap brengen met ziekte, werkonbekwaamheid of de dood tot gevolg;
- met iemand een weddenschap aangaan die dronkenschap tot gevolg heeft.

4.2.2 Schenken, verkopen of uitdelen van alcohol en sterke drank

Het is verboden om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan min-zestienjarigen. Met alcohol wordt alle alcoholhoudende dranken bedoeld waarvan het effectief alcoholvolumegehalte hoger is dan 0.5 % vol, bijvoorbeeld bier en wijn. Bovendien is het verboden aan min-achtttienjarige sterke drank te schenken, te verkopen of uit te delen.⁷ Sterke drank wordt gedefinieerd als gedistilleerde drank met een alcoholgehalte van meer dan 1,2 % of gegiste drank van meer dan 22 %. Ook alcopops (mixdranken) worden beschouwd als sterke drank en mogen dus niet geschonken, verkocht of uitgedeeld worden aan minderjarigen. Van elke persoon die alcohol of sterke drank wil kopen, mag gevraagd worden zijn leeftijd aan te tonen.

In een school is het verstrekken van sterke drank verboden en dit zonder leeftijdsbeperkingen. Dat verbod geldt niet als de school slechts occasioneel een drankgelegenheid inricht waar er sterke drank wordt verstrekt.⁸

Volgens de [VAD](#) is het schenken of aanbieden van alcohol aan min-zestienjarigen ook verboden in privé- of huiselijke kring. Als het alcoholgebruik thuis overdreven of systematisch is, kan er

⁷ Art. 6, §6 van de [wet van 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten](#).

⁸ Art. 9, lid 5 van de [wet van 28 december 1983 betreffende de vergunning voor de verstrekking van sterke drank](#) stelt: “In ziekenhuizen, klinieken, hospitalen en scholen, alsmede in lokaliteiten waar uitsluitend of hoofdzakelijk groeperingen van minderjarigen bijeenkomen, is het verboden een drankgelegenheid in te richten waar sterke dranken worden verstrekt, zelfs gratis. Dit verbod geldt niet voor occasionele drankgelegenheden.”

Art. 1, 1° van de wet definieert een drankgelegenheid als volgt: “a) elke plaats of lokaliteit waar drank, ongeacht de aard ervan, voor gebruik ter plaatse wordt verkocht; b) elke plaats of lokaliteit die voor het publiek toegankelijk is en waar drank, ongeacht de aard ervan, voor gebruik ter plaatse wordt verstrekt, zelfs gratis; c) elke plaats of lokaliteit waar leden van een vereniging of van een groepering uitsluitend of voornamelijk bijeenkomen om sterke drank of gegiste drank te gebruiken of om kansspelen te bedrijven; (...)”

Art. 1, 3° van de wet definieert een occasionele drankgelegenheid als volgt: “de vooraf als dusdanig aangegeven drankgelegenheid die, naar aanleiding van om het even welke gebeurtenis van voorbijgaande aard, ten hoogste tienmaal per jaar en telkens voor niet langer dan vijftien opeenvolgende dagen wordt gehouden door een kring, een maatschappij of een particuliere vereniging, met uitzondering van de handelsvennootschappen en van feitelijke verenigingen met winstoogmerk. Drankgelegenheden gehouden op tentoonstellingen en op jaarbeurzen worden geacht occasionele drankgelegenheden te zijn, voor de gehele duur van de tentoonstelling of jaarbeurs, ongeacht de hoedanigheid van de exploitant; (...)”

bovendien sprake zijn van een verontrustende situatie (VOS), waardoor jeugdhulpverlening noodzakelijk wordt⁹.

4.3 Illegale drugs

De [Wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen](#) (hierna: Drugswet) en de daarbij horende koninklijke besluiten maken een onderscheid tussen het bezit en/of gebruik van drugs door minderjarigen en het bezit en/of gebruik van drugs door meerderjarigen. Voor meerderjarigen maakt de wet ook een onderscheid tussen het bezit en/of gebruik van cannabis en het bezit en/of gebruik van andere illegale drugs.

Over de manier waarop de bevoegde instanties met de vaststelling en registratie van het bezit van cannabis (door meerderjarigen) omgaan, bestaan er gemeenschappelijke afspraken. Deze afspraken zijn gebundeld in de [Gemeenschappelijke richtlijn van de minister van Justitie en het college van procureurs-generaal uitgevaardigd omtrent de vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake het bezit van cannabis](#).

4.3.1 Minderjarigen

Voor minderjarigen is het bezit en gebruik van zowel cannabis als andere illegale drugs verboden. De wet maakt t.a.v. minderjarigen geen onderscheid tussen cannabis of andere illegale drugs.

De *politie* verwittigt de ouders, maakt altijd een proces-verbaal op en bezorgt het proces-verbaal aan het jeugdparket.

Het *jeugdparket* heeft verschillende mogelijkheden. Het gevolg dat het parket geeft aan het proces-verbaal, zal steeds afhangen van de concrete omstandigheden van het misdrijf en de situatie waarin de minderjarige zich bevindt. Volgende vragen zijn daarbij relevant: was het gebruik eenmalig, over welke drugs ging het, functioneert de minderjarige relatief goed in zijn gezin, school, ...? De afweging die het jeugdparket maakt is m.a.w. dezelfde als de afweging die gemaakt wordt bij elk (als misdrijf omschreven) feit dat een minderjarige pleegt.

- **Seponering**

De zaak wordt zonder gevolg geklasseerd omdat de feiten onbelangrijk of onvoldoende aanwijsbaar zijn. Deze beoordeling kan van arrondissement tot arrondissement verschillen.

Het parket kan eventueel een 'waarschuwingsbrief' sturen waarin het vermeldt dat het kennis heeft genomen van de feiten, dat het van oordeel is dat de feiten vaststaan, maar dat het toch beslist heeft het dossier te seponeren.

Het parket kan de minderjarige en zijn ouders ook oproepen en hen wijzen op hun wettelijke verplichtingen en de risico's die zij lopen.¹⁰ Deze 'herinnering aan de wet' is een soort van mondelinge waarschuwing.

⁹ Een verontrustende situatie (VOS) is een situatie die de ontwikkeling van een minderjarige bedreigt doordat zijn psychische, fysieke of seksuele integriteit of die van een of meer leden van zijn gezin wordt aangetast of doordat zijn affectieve, morele, intellectuele of sociale ontplooiingskansen in het gedrang komen, waardoor het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk kan zijn. Art. 2, §1, 54° [Decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp](#).

¹⁰ Art. 45ter [Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade](#).

- **Bemiddelingsvoorstel**
Het parket kan een voorstel van bemiddeling doen (en doorverwijzen naar de bevoegde bemiddelingsdiensten) zodra een slachtoffer is geïdentificeerd.¹¹ Voor drugsfeiten is dit minder van toepassing.
- **Verwijzing naar de jeugdhulpverlening**
Als het parket vermoedt dat er eigenlijk een hulpverleningsvraag is, kan het de zaak doorsturen naar de jeugdhulpverlening (naar het OCJ of het VK). In de meeste gevallen zal het parket dan de zaak seponeren.
- **Doorverwijzing naar de jeugdrechter**
De jeugdrechter kan in dat geval een maatregel nemen t.a.v. de minderjarige.
Voorbeelden zijn¹²:
 - Berisping
De minderjarige krijgt een opmerking en de ouders worden aangemaand tot beter toezicht op hun kind.
 - Ondertoezichtstelling
De sociale dienst van de rechtbank moet de minderjarige begeleiden en moet ook waken over de naleving van de door de jeugdrechter opgelegde voorwaarden.
 - Intensieve educatieve begeleiding.
 - De minderjarige wordt onder een intensieve educatieve begeleiding en de geïndividualiseerde omkadering geplaatst van een referentieopvoeder.
 - Prestatie van opvoedkundige aard en van algemeen nut.
 - De minderjarige moet een prestatie van opvoedkundige aard en van algemeen nut leveren, in verhouding tot zijn leeftijd en vaardigheden, van maximum 150 uur.
 - Plaatsing
De jongere wordt toevertrouwd aan een betrouwbaar persoon of geschikte inrichting of wordt geplaatst in een opvoedingsafdeling of gemeenschapsinstelling.

4.3.2 Meerderjarigen

4.3.2.1 Cannabis

- **Bezit voor persoonlijk gebruik**
Ook voor meerderjarigen is het bezit van cannabis verboden. Aan het bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik door een meerderjarige wordt echter de laagste prioriteit in het vervolgingsbeleid gegeven. Deze laagste prioriteit geldt niet wanneer het bezit gepaard gaat met verzwarende omstandigheden of verstoring van de openbare orde.¹³ Onder het bezit van cannabis voor persoonlijk gebruik wordt begrepen een hoeveelheid cannabis van maximum 3 gram of één geteelde plant, zonder dat enige aanwijzing inzake verkoop of handel aanwezig is.¹⁴

¹¹ Art. 45quater [Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.](#)

¹² Art. 37 [Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.](#)

¹³ Gemeenschappelijke richtlijn van 25 januari 2005 van de minister van Justitie en het college van procureurs-generaal omtrent de vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake het bezit van cannabis, punt C.1.

¹⁴ Gemeenschappelijke richtlijn van 25 januari 2005 van de minister van Justitie en het college van procureurs-generaal omtrent de vaststelling, registratie en vervolging van inbreuken inzake het bezit van cannabis, punt C.2.

Bij de loutere vaststelling van het bezit van cannabis wordt een vereenvoudigd proces-verbaal opgesteld. Daarin worden o.a. opgenomen:

- o plaats en datum van de feiten;
- o aard van de feiten (type en hoeveelheid van product);
- o volledige identiteit van de dader;
- o samenvatting van zijn versie van de feiten.

Vaststelling van bezit voor persoonlijk gebruik geeft geen aanleiding tot inbeslagname van cannabis. De cannabis blijft in het bezit van de betrokkene, tenzij deze er vrijwillig afstand van doet.

- Verzwarende omstandigheden - verstoring van de openbare orde

De verzwarende omstandigheden zijn opgenomen in artikel 2bis van de Drugswet. Het gaat om:

- o misdrijven gepleegd ten aanzien van minderjarigen, waaronder: cannabisgebruik of -verhandeling in aanwezigheid van minderjarigen, minderjarigen aanzetten tot cannabisbezit of -gebruik, ...
- o lid zijn van een vereniging die drugs levert;
- o door cannabisgebruik bij anderen een ongeneeslijke ziekte, blijvende arbeidsongeschiktheid, verlies van een orgaan, zware verminking of de dood veroorzaken.

De omstandigheden die de openbare orde verstoren, zijn:

- o het bezit van cannabis in een strafinrichting of in een instelling voor jeugdbescherming;
- o het bezit van cannabis in een school of gelijkaardige instelling of in de onmiddellijke omgeving. Dit zijn de plaatsen waar de leerlingen zich verzamelen of elkaar ontmoeten, zoals een halte van het openbaar vervoer of een park in de nabijheid van de school;
- o het ostentatief bezit van cannabis in een openbare plaats of een plaats die toegankelijk is voor het publiek (bv. een ziekenhuis).

De procureur des Konings zal rekening houden met de lokale omstandigheden en kan een bijzondere richtlijn verspreiden n.a.v. massabijeenkomsten (bv. een muzikfestival).

Indien bezit gepaard gaat met verzwarende omstandigheden of met een verstoring van de openbare orde (dit is bv. het geval wanneer een meerderjarige in het bezit is van cannabis in de school), wordt door de politie altijd een gewoon proces-verbaal opgemaakt en aan het parket bezorgd.

Het parket beslist tot:

- o seponering
- o De zaak wordt zonder gevolg geklasseerd. De overtreder krijgt wel een waarschuwing van de politie en wordt eventueel doorverwezen naar de gespecialiseerde hulpverlening.
- o Minnelijke schikking.
- o De zaak wordt afgehandeld door bijvoorbeeld het betalen van een geldsom.
- o Praetoriaanse probatie.
- o Onder bepaalde voorwaarden (naleving van bepaalde voorwaarden) vindt er geen verdere vervolging plaats.
- o Doorverwijzing naar de correctionele rechtbank.

- Het parket maakt de zaak over aan de correctionele rechtbank. **De rechter beslist over de straf.**

4.3.2.2 Andere illegale drugs

Bij het bezit van andere illegale drugs wordt er steeds een proces-verbaal opgesteld door de politie en wordt het parket altijd ingeschakeld. De wijze van reageren kan men vergelijken met de manier waarop het parket reageert op het persoonlijk gebruik van cannabis dat gepaard gaat met openbare overlast.

Wanneer er sprake is van verzwarende omstandigheden, wordt de zaak in principe steeds voor de correctionele rechtbank gebracht. In de praktijk verwijzen zowel parket als rechtbank vaak door naar de hulpverlening.

5 Een drugsbeleid op school

Een drugsbeleid op school focust niet alleen op illegale drugs. Het is alomvattend en dient gekaderd te worden in het algemene gezondheidsbeleid dat de school voert. In dit beleid is er ook aandacht voor andere vormen van verslaving (die niet allemaal aan bod komen in deze mededeling), zoals eet-, TV- en internetverslaving, gokken, alcohol- en tabakgebruik, ...

Dit luik van deze mededeling wil enkele aanzetten geven om een gedragen drug- en gezondheidsbeleid te realiseren op school. Bij de daadwerkelijke totstandkoming wordt er o.i. best een beroep gedaan op de professionele ondersteuning van VAD, het CLB of regionale/lokale preventied medewerkers. **Je kan ook de [Gids voor een drugsbeleid op school](#) van VAD raadplegen.**

Achtereenvolgens komen de volgende aspecten van een drugsbeleid op school aan bod:

- actoren;
- drie pijlers (preventie, begeleiding en procedures en regels);
- vaststelling van drugsgebruik.

5.1 Actoren bij een drugsbeleid op school

Om tot een gedragen drugsbeleid te komen is de betrokkenheid van vele actoren aangewezen, zelfs vereist. Een drugsbeleid dat eenzijdig opgelegd wordt, heeft zeer weinig kans op slagen. Zonder de betrokkenheid van het personeel, de ouders en de leerlingen kan een drugsbeleid op school niet werken. Daarnaast beschikt een school over onvoldoende kennis om zelf een alomvattend beleid uit te werken, daarom doet ze best ook een beroep op het CLB, de politie/het parket, lokale of regionale preventiewerkers, ... We sommen hieronder de belangrijkste actoren op.

- ***De school***

Het uitwerken van een drugsbeleid op school vereist een betrokkenheid van de directie, de leerkrachten, de zorgwerkgroep, het ondersteunend personeel.

Om een degelijk beleid tot stand te brengen, is een breed draagvlak vereist. Ter voorbereiding kan er dan ook een werkgroep opgericht worden die zich over de problematiek buigt. Bij deze werkgroep worden ook andere actoren betrokken als ouders, CLB, leerlingen(raad), de zorgcoördinator (basisonderwijs), enz. Ook nieuwe leerkrachten worden geïnformeerd over het drugsbeleid van de school.

Tenslotte kan het uitwerken van een drugsbeleid ook ter sprake komen op een vergadering van de schoolraad waar alle betrokkenen geïnformeerd worden en hun bedenkingen kunnen formuleren.

- **Leerlingen**

Om te komen tot een gedragen drugsbeleid op school, is het vereist dat ook leerlingen betrokken worden. Met hen kan men in dialoog treden, zij kunnen andere leerlingen preventief informeren over de gevaren van drugsgebruik, ...

Het drugsbeleid op school is ook een onderwerp dat besproken kan worden in de leerlingenraad of in andere participatieorganen.

- **Ouders**

De eerste verantwoordelijke voor de opvoeding van hun kinderen blijven de ouders. Daarom is het zeer belangrijk om ook de ouders te betrekken bij een drugsbeleid op school. Enkele suggesties. Zij kunnen betrokken worden bij het uitdenken van een drugsbeleid, maar kunnen ook geïnformeerd worden over drugs en het drugsbeleid op school. Hierbij kan de school gebruik maken van haar nieuwsbrief of schoolkrant, van de website. Ze kan, samen met de ouderraad/de oudervereniging, een vormingsavond voor ouders organiseren.

- **Scholengemeenschap**

Op niveau van de scholengemeenschap kunnen er contacten gelegd worden met de politie en het parket.¹⁵ Het beleid van de politie en het parket verschilt immers niet van school tot school. Er kunnen afspraken gemaakt worden over contactpersonen bij de politie, het optreden van de politie in de school, ...

Verder kan er tussen de scholen van de scholengemeenschap ook informatie uitgewisseld worden, kunnen er gezamenlijke nascholingsprojecten georganiseerd worden.

- **CLB**

Het CLB kan ondersteuning bieden bij het ontwikkelen van een drugspreventiebeleid op school. Ook voor de begeleiding van jongeren die vragen hebben over drugs of die met drugsproblemen kampen, kan op het CLB een beroep gedaan worden. Indien het CLB niet zelf de begeleiding opneemt, of de nodige informatie kan bezorgen, neemt het CLB, in het kader van zijn draaischijf-functie, het op zich om gericht door te verwijzen naar meer gespecialiseerde centra en diensten.

De bijzondere bepalingen, die het beleidscontract (vanaf 1 september 2020: samenwerkingsafspraken) concretiseren, zijn het geschikt instrument om hierover de nodige afspraken vast te leggen. Deze bijzondere bepalingen bieden de mogelijkheid om in overleg, de nodige stappen binnen dit beleid te bepalen en afspraken te maken wie welke taken binnen dit beleid opneemt. De jaarlijkse evaluatie van de samenwerking school - CLB biedt de mogelijkheid om aan de hand van deze bijzondere bepalingen, de nodige bijsturing te bepalen. Hierdoor ontstaat een continue aandacht voor de problematiek die via de bijsturing jaar na jaar verder verfijnd kan worden.

¹⁵ Als de scholen van de scholengemeenschap deel uitmaken van dezelfde politiezone en hetzelfde gerechtelijk arrondissement.

- **Politie en parket**
Met de politie en het parket worden o.i. best afspraken gemaakt over contactpersonen, het optreden van de politie in de school wanneer er geïntervenieerd moet worden, enz. De politie kan, mits er afspraken gemaakt worden, ook een rol spelen bij het preventiebeleid. **Meer lees je in de mededeling “Samenwerking school en politie” (MLER_065).**
- **Externe hulpverleningsinstanties**
Een school (bv. de zorgwerkgroep) kan de externe hulpverleningsinstanties uit de regio in kaart brengen om leerlingen efficiënt en snel door te verwijzen naar de gepaste instantie. Ook hierbij kan het CLB de school helpen.

5.2 De pijlers van het drugsbeleid

Een goed drugsbeleid is onder te brengen in drie pijlers. Het succes van het beleid neemt toe naarmate de drie pijlers evenwichtig worden uitgebouwd.

- **Eerste pijler: preventie**
De pijler “preventie”: de school ontwikkelt een actieplan voor persoons- en omgevingsgerichte preventie voor alle leerlingen. Met dit actieplan werkt de school aan een effectieve, continue preventie en maakt zij haar aanbod zichtbaar.
- **Tweede pijler: begeleiding**
De pijler “begeleiding”: een leidraad voor het uitwerken van interventies naar leerlingen met problemen met drugs of drugsgebruik. Er wordt een scenario uitgeschreven met duidelijke taakomschrijvingen i.v.m. het signaleren, begeleiden en doorverwijzen van leerlingen.
- **Derde pijler: regels en procedures**
De pijler “regels en procedures” is in de school een leidraad om regels en grenzen vast te leggen en procedures uit te werken die de school volgt wanneer deze regels en grenzen overschreden worden.

5.2.1 De eerste pijler: preventie

5.2.1.1 Doelstellingen

De doelstellingen van preventie kunnen als volgt omschreven worden:

- het aanmoedigen en ondersteunen van niet-gebruik (m.b.t. illegale drugs en roken) en het uitstellen van de beginleeftijd (m.b.t. alcohol, medicatie);
- jongeren op een verantwoorde manier leren omgaan met de aanwezigheid van alcohol en andere drugs in hun omgeving; hen vaardigheden aanleren en helpen groeien in verantwoordelijkheid tegenover zichzelf en omgeving;
- vroegtijdig ingrijpen: hoe sneller problemen worden opgemerkt, hoe groter de kans op herstel.

5.2.1.2 Criteria voor effectieve persoonsgerichte drugspreventie

Persoonsgerichte preventie streeft een verandering na in de persoon zelf. Een voorbeeld van persoonsgerichte preventie zijn de voorlichtingscampagnes over alcohol- en drugsgebruik: via informatie probeert men interne veranderingen bij de leerlingen tot stand te brengen. Een school kan aan effectieve persoonsgerichte preventie doen door:

- te werken rond thema's (kennis over drugs en drugsgebruik verhogen, verkeerde beeldvorming over het drugsgebruik bij leeftijdsgenoten corrigeren, persoonlijke en sociale vaardigheden bij brengen, ...);
- de juiste methodes te gebruiken: bv. interactief werken en op maat van de jongere werken;
- te voldoen aan enkele structurele voorwaarden die de kans op succes verhogen:
 - planmatige aanpak: langlopende en voortdurend herhaalde initiatieven;
 - inbedding in bestaande lessen of projecten. Eenmalige, geïsoleerde initiatieven die niet gekaderd zijn binnen een breder (gezondheids)beleid kunnen zelfs een averechts effect hebben en drugsgebruik aanmoedigen.¹⁶

5.2.1.3 Criteria voor omgevingsgerichte drugspreventie

Met een omgevingsgerichte drugspreventie tracht men veranderingen te bekomen op het niveau van de diensten of de organisatie. Een belangrijke factor in een school is het welbevinden van leerlingen. Aan omgevingsgerichte drugspreventie doen, betekent werken aan de verhoging van het welbevinden van de leerlingen, werken aan een positief schoolklimaat. Volgende kenmerken verhogen de kans op welbevinden van leerlingen:

- voldoende inspraak op klas- en schoolniveau;
- positieve contacten met leerkrachten en ander schoolpersoneel;
- een aangename infrastructuur;
- een school zijn die voldoende actie onderneemt (preventie van probleemgedrag zoals geweld, ordeverstoring, drugs enz. Openheid, informatie, sensibilisering en het ontwikkelen van een duidelijke gedragscode zijn van groot belang).

Voor het secundair onderwijs kan hier verwezen worden naar de mededeling "[Leerlingenparticipatie. Visie en suggesties voor een schooleigen invulling](#)" (MLER_045).

5.2.2 Tweede pijler: begeleiding

In deze pijler werkt de school uit op welke manier zij leerlingen die kampen met een verslavingsproblematiek begeleidt. Er wordt een duidelijk scenario uitgeschreven met duidelijke taakomschrijvingen in verband met het signaleren (herkennen), begeleiden en eventueel doorverwijzen van leerlingen. Deze pijler kadert zeer duidelijk binnen het gezondheidsbeleid dat een school voert.

Tabak

De wetgeving verplicht scholen niet om het rookgedrag van leerlingen (en leerkrachten) te veranderen. De school dient wel een doeltreffende beleid te voeren om het rookverbod te handhaven. Dit houdt in dat ze een actief antirookbeleid voert en de naleving van het verbod controleert. Bij de vaststelling van eventuele overtredingen treedt de school op conform haar eigen sanctiebeleid.

Rond de leeftijd van 13 à 14 jaar - of zelfs jonger - beginnen jongeren met roken te experimenteren. Als ondersteuning van het rookbeleid kan een gezonde school wel initiatieven nemen. De school kan en mag aan tabakspreventie doen, bv. door affiches die niet-rokers in een positief daglicht stellen op te hangen. Voor 15- tot 18-jarigen die wensen te stoppen met roken kan de school, met de ondersteuning van het CLB, bv. een rookstopcursus aanbieden.

¹⁶ I. Ghijs, *Drugspreventie kan aanzetten tot gebruik*, De Standaard, 14 april 2006.

Medicatie

Als een school ervan op de hoogte is dat een leerling misbruik maakt van medicatie, zal deze leerling steeds vanuit een begeleidende visie benaderd worden. Na gesprekken binnen de zorgwerkgroep, met de CLB-medewerker of CLB-arts, kan het in dergelijke gevallen noodzakelijk zijn externe hulp in te schakelen. Het CLB kan vanuit haar draaischijffunctie een rol spelen bij het doorverwijzen naar een externe hulpverleningsinstantie.

Illegale drugs

Leerlingen die kampen met een problematisch drugsgebruik worden in eerste instantie vanuit een begeleidend perspectief benaderd. Een begeleidingscontract, opgesteld in samenspraak met het CLB en/of externe hulpverleningsinstanties kan hierbij een hulp zijn. Een begeleidingscontract heeft de bedoeling dergelijke leerlingen, samen met de ouders, het CLB en/of een externe hulpverleningsinstantie van nabij op te volgen om kort op de bal te spelen bij nieuwe ontwikkelingen.

5.2.3 Derde pijler: regels en procedures

De grote lijnen van het drugsbeleid dat een school uitwerkt, worden opgenomen in het schoolreglement. Daarin verwoordt de school welk drugsbeleid ze voert, hoe ze aan preventie en begeleiding doet en welke regels nageleefd moeten worden. In samenspraak met de politie en het parket kan ook de rol van de politiediensten in het schoolreglement verduidelijkt worden.

In het schoolreglement vinden de ouders - naast het traditionele orde- en tuchtreglement, waarmee de school bv. het dealen van drugs kan sanctioneren - ook de visie van de school op een drugsbeleid, op een gezonde school. Hoe wordt er aan preventie gedaan? Welke begeleiding biedt de school aan leerlingen die kampen met een verslavingsproblematiek? De school kan in het schoolreglement m.a.w. meer toelichting geven bij de wijze waarop ze de drugsproblematiek in brede zin benaderd, hoe ze aan preventie doet, hoe ze omgaat met leerlingen die met een drugsprobleem kampen, hoe ze omgaat met leerlingen die dealen, enz.

Ten slotte mag men niet uit het ook verliezen dat het drugsbeleid - ook in het schoolreglement - gekaderd wordt binnen het algemene zorg- en gezondheidsbeleid dat een school voert.

5.3 Een voorbeeld van een mogelijke benadering: een viervoudige benadering

Een uitgangspunt bij het uitwerken van een procedure m.b.t. het omgaan met de middelenproblematiek op school kan de volgende viervoudige benadering zijn. Los van de concrete invulling (want die kan verschillen van school tot school), kunnen zeker de 4 uitgangspunten gebruikt worden bij het uitwerken van een drugsbeleid op school. Een school wordt immers op 4 verschillende manieren geconfronteerd met drugs:

- vermoeden van drugsgebruik;
- leerlingen die drugs gebruiken en om hulp komen vragen;
- leerlingen die drugs gebruiken/bezitten en daarop betrap worden;
- leerlingen die drugs verhandelen.

Deze 4 situaties vereisen elk een specifieke aanpak. Hieronder vindt u enkele grote lijnen terug. Om een problematiek in de juiste context te plaatsen of te analyseren kan ook een beroep gedaan worden op de 3 M's, zoals aangehaald onder punt 3.

- Vermoeden van drugsgebruik

Wanneer de school vermoedt dat een bepaalde leerling met een drugsprobleem kampt, zal ze deze leerling vanuit haar zorgbeleid benaderen:

- de objectieve gedragingen van de leerling worden beschreven door de persoon die vermoedt dat de leerling drugs gebruikt; op die manier kunnen ze later ook getoetst worden bij andere personeelsleden (zie punt 5.4);
 - er wordt met de leerling gesproken om na te gaan of het vermoeden bevestigd kan worden;
 - er wordt samen met de leerling nagegaan of het nodig/aangewezen is zijn ouders te contacteren en hoe men dit desgevallend doet;
 - er wordt een beroep gedaan op deskundige hulpverleners, het CLB of externe hulpverleners; de school zelf zal geen hulpverlening bieden;
 - eventueel wordt er een schriftelijk begeleidingscontract met de leerling en de ouders afgesproken.
- Bij spontane vraag om hulp van de leerling
Wanneer een leerling met een drugsprobleem spontaan de hulp inroept van de directeur of een leerkracht, dan zal de school hulp bieden:
 - er wordt met de leerling overlegd of het nodig/aangewezen is zijn ouders te contacteren en hoe men dit desgevallend doet;
 - er wordt schriftelijk een begeleidingscontract met de leerling en de ouders afgesproken;
 - er wordt een beroep gedaan op deskundige hulpverleners, het CLB of externe hulpverleners; de school zelf zal geen hulpverlening bieden;
 - er wordt nog geen tuchtdossier aangelegd.
 - Bij betrap worden op drugsbezit of -gebruik
Wanneer een leerling betrap wordt op het bezit of gebruik van drugs:
 - worden de ouders, in samenspraak met de leerling, onmiddellijk ingelicht en uitgenodigd voor een (informeel) gesprek door de school;
 - wordt er schriftelijk een begeleidingscontract met de leerling en zijn ouders opgesteld;
 - wordt beroep gedaan op deskundige hulpverleners, het CLB of externe hulpverleners;
 - wordt eventueel een tuchtdossier aangelegd, bv. wanneer de leerling en/of zijn ouders hun medewerking bij het opstellen van een begeleidingscontract weigeren, wanneer de leerling het begeleidingscontract niet naleeft (bv. niet op de afspraken verschijnt met de externe hulpverlener, opnieuw betrap wordt op drugsbezit, ...).
 - Bij betrap worden op het verhandelen van drugs
Wanneer een leerling betrap wordt op het dealen van drugs:
 - worden de ouders onmiddellijk ingelicht en uitgenodigd voor een gesprek;
 - wordt de leerling eventueel preventief geschorst;
 - wordt er eventueel schriftelijk een begeleidingscontract met de leerling en zijn ouders opgesteld;
 - wordt er informatie doorgegeven aan de politie (hierover worden best voorafgaandelijk afspraken gemaakt (zie eerder punt 5.1));
 - wordt beroep gedaan op deskundige hulpverleners, het CLB of externe hulpverleners;
 - wordt eventueel een tuchtprocedure opgestart die kan leiden tot de definitieve uitsluiting.

5.4 Vaststelling van gedrag dat kan wijzen op drugsgebruik

Wanneer een leerling, bv. bij de aanvang van de praktijklessen, gedragingen stelt waardoor hij niet in staat is aan deze lessen deel te nemen, kan de school als volgt handelen.

- De leraar die het gedrag opmerkt, stelt hierover een korte verklaring op waarin hij enkel het waarneembare gedrag van de leerling omschrijft (wankelen, afwezige blik, abnormaal agressieve houding, enz.). Men hoeft er zich voor onmiddellijk over te gaan tot het beschrijven van de oorzaak, omdat dit vaak onmogelijk is en tot discussies leidt.
- De leerling wordt met zijn gedrag geconfronteerd en afgezonderd. De verklaring wordt bevestigd door een derde, bv. de directeur of de leerlingenbegeleider.
- Tijdens de praktijklessen wordt de leerling, om veiligheidsredenen (het in gevaar brengen van zichzelf en medeleerlingen tijdens die lessen), niet toegelaten tot de (praktijk)lessen.
- In overeenstemming met het beleid dat een school voert, worden de ouders ingelicht, wordt er een begeleidingsinitiatief genomen of wordt de leerling later gesanctioneerd. Bij het sanctioneren van een dergelijk gedrag zouden er problemen kunnen rijzen omdat de school onmogelijk ondubbelzinnig kan bewijzen dat de leerling alcohol heeft gebruikt of een bepaalde illegale drugs heeft ingenomen. Toch kan de vaststelling van het gedrag, zoals bedoeld hierboven, op zich voldoende zijn om een tuchtprocedure op te starten. Maar ook hier dient in eerste instantie de vraag gesteld te worden of de begeleiding van de drugsproblematiek bij deze leerling niet op de eerste plaats moet komen.

6 Achtergrondinformatie

6.1 Algemene informatie - enkele websites

- [De Sleutel](#)
Onder de rubriek 'Onderwijs en preventie' (Professionals) vind je meer informatie over de methodiek en het didactisch materiaal Unplugged (secundair onderwijs). Unplugged is een methode van sociale beïnvloeding gebaseerd op de theorie dat weerstand tegen sociale druk om drugs te gebruiken helpt om later druggebruik te voorkomen. Ook voor het lager onderwijs en kleuteronderwijs vind je veel materiaal.
- [Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen](#) (VAD)
- [Vlaams Instituut Gezond Leven](#)

6.2 Regionale preventiewerkers verbonden aan de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)

Om een Vlaams preventiebeleid te realiseren kan VAD onder meer een beroep doen op een aantal preventiewerkers alcohol en drugs actief in tien Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). Deze regionale preventiewerkers nemen concrete vragen naar advies, coaching en vorming op. VAD zorgt voor de inhoudelijke coördinatie en ondersteuning. Op de website van VAD vind je de contactgegevens van [de regionale preventiewerkers](#).

